

# DISCIPELEN MAKEN ...

JOHAN DELAMEILLIEURE

## Discipelen maken...

In Mattheüs 28: 19 kunnen we lezen wat doorgaans 'het zendingsbevel' wordt genoemd: *Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.* Jezus geeft een opdracht of mandaat aan zijn discipelen: leerlingen maken.

Wat houdt dit precies in? Je kunt een aantal zaken oplijsten:

- het geldt alle volken
- het heeft te maken met dopen
- en met leren of onderrichten...
- ... dat ze zich moeten houden aan alles wat Jezus hen opgedragen heeft.



## Tot leerlingen maken...

Op het eerste gezicht lijkt het alsof 'gedoopt zijn' dé manier is om leerling te worden. Zo stelt ons kerkelijk handboek dat doop een essentieel deel is, en zeker niet optioneel.

Het werkwoord dat aan de basis ligt van het woord **MATHETES - leerling** - betekent zowel 'kennis vermeerderen als leren door gebruik en praktijk. Neem daar nog het volgende werkwoord, 'leren', bij (Grieks: DIDASKO - cf. didactiek), en je kunt begrijpen waarom '**onderricht**' een hele belangrijke plaats inneemt in onze kerk. Ons kerkelijk handboek geeft aan dat er een '**grondig onderricht**' moet zijn over de 'fundamentele geloofswaarden' vooraleer een doop mogelijk is. Er zijn tijden geweest waar tot wel twee jaar onderricht niet ongebruikelijk waren. Niet enkel de leerstellingen maar ook alle praktische levenshoudingen die soms eigen zijn aan onze kerk moe(s)ten onderwezen worden.



Mattheüs geeft echter dit aan: "**onderrichten in het bewaren van al wat ik u geboden heb.**" Niet om het even welk onderricht dus. De vraag rijst natuurlijk wel: wat heeft Jezus dan precies geboden? En komt dit helemaal overeen met wat in de kerk gebruikelijk is? En ook: wat is een leerling of discipel?

De gelijklopende passage in het evangelie van Marcus klinkt ook heel anders: "**Trek heel de wereld rond en maak aan ieder schepsel het goede nieuws bekend.**" Hier ligt de nadruk op 'evangelie - goed nieuws' dat bekend moet gemaakt worden.

## ...door hen te dopen?

Eerst nog even iets over de doop. Het is niet de doop op zich die behoudt! De doop is een **teken**.

Ook vroeger al gaf God tekenen in het kader van het verbond (Noach, Abraham, Israëel). Mensen hebben tekens en symbolen nodig, maar hoe belangrijk ook, het blijven maar tekens. Wat echt telt is wat binnen in hart en geest gebeurt!



Bij de doop is het niet anders. Wat Jezus zegt in **Markus 16.16,17** is interessant in dit opzicht: "**Wie gelooft en zich laat dopen wordt behouden, wie niet gelooft wordt veroordeeld**". Merk op dat 'doop' in het tweede deel van de zin wordt weggelaten. Hij laat geen plaats voor een soort bijgelovige angst dat je niet 'gered' kunt zijn als je niet gedoopt wordt... Dit betekent echter niet dat de doop beschouwd moet worden als een totaal bijkomstig iets. In het Nieuwe testament wordt de doop voorgesteld als een logische stap na bekering (= verandering van mentaliteit, van manier van leven en van denken).

Zoals we aan het begin aangaven lijkt Mattheüs aan te geven dat dopen dé manier is om leerlingen te maken: “*maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen.*” In de Naardense Bijbel echter, een vertaling die dicht bij de oorspronkelijke tekst staat, lezen we: “*maakt alle volkeren tot leerlingen, hen dopend ... hen onderrichtend.*” Niet ‘leerlingen maken **door** te dopen (dus niet causaal!). De manier waarop het geschreven staat, geeft aan dat doop en onderricht gewoon een normaal deel zijn in het proces van ‘discipel worden’. Merk ook op dat doop en onderricht (als onvoltooid deelwoord) gewoon naast elkaar geplaatst worden. Toch is het ook opvallend dat onderricht na de doop vermeld wordt, alsof je niet eerst alles moet weten, kennen en aanvaarden vooraleer je gedoopt kunt worden ...

## “Al wat ik u bevolen heb...”

De evangeliën geven een vrij consistent beeld van wat Jezus van zijn leerlingen vraagt. Je vindt er geen formele “wetcode”, maar een samenhangend geheel van onderricht, geboden en voorbeelden. Hieronder overlopen we even wat er in het evangelie verteld wordt. Opnieuw kunnen we ons de vraag stellen of in het kerkelijk onderricht het accent hetzelfde is...

- **In Marcus 1:15** kunnen we Jezus’ eerste woorden lezen: “*De tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij: kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws.*” Twee aanbevelingen: tot inkeer komen (METANOIA: vernieuwing van denken) en geloven in dat goede nieuws (als je echt in iets gelooft, dan ga je er ook voor!). En dan, in 1:17, klinkt dan: “*Kom, volg mij!*” Geen nalopers zijn, maar volgelingen. Mensen die zich door hem laten inspireren en in zijn voetspoor lopen.

- **De Bergrede - Mat 5-7**

Jezus’ eerste grote redevoering (of onderricht) in het evangelie van Mattheüs bevat tal van duidelijke aanbevelingen:

- Vredestichter zijn, zachtmoedig zijn, verlangen naar gerechtigheid
- Niet enkel ‘niet doden’, maar ‘liefhebben’
- Aarzel niet om de eerste stap te zetten (laat zelfs je offer maar even liggen, en ga je eerst verzoenen)
- Heb je zelfs vijanden lief.
- Keer de andere wang toe (geweldloosheid).
- Wees oprecht (geen schijnvroomheid).
- Vergeef anderen.
- Oordeel niet
- Behandel anderen zoals je zelf behandeld wilt worden (gulden regel).

Heel weinig theorie of leerstellige constructies, maar vooral **zaken die te maken hebben met een concrete levenshouding.**



**Het einde van de bergrede** is bijzonder interpellierend (Mat 7:19-24): “*Aan de vruchten word je herkend.* <sup>21</sup>Niet iedereen die “Heer, Heer” tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, **alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader.** <sup>22</sup>Op die dag zullen velen tegen mij zeggen: “Heer, Heer, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd, hebben wij niet in uw naam demonen uitgedreven, en hebben wij niet vele wonderen verricht in uw naam?” <sup>23</sup>En dan zal ik hun rechtuit zeggen: “Ik heb jullie nooit gekend. Weg met jullie, **wetsverkrachters!**” <sup>24</sup>**Wie deze woorden van mij hoort en**

**ernaar handelt**, kan vergeleken worden met een verstandig man, die zijn huis bouwde op een rots.” Jezus waarschuwt dat uiterlijke godsdienstige daden in zijn naam niet voldoende voor het koninkrijk der hemelen. Het gaat om oprechte gehoorzaamheid en het kennen van God, niet slechts om ‘grootse’ prestaties.

En ook: Jezus’ woorden horen... en DOEN!

- **Ook in de laatste week**, na de intocht in Jeruzalem, is Jezus duidelijk: vrucht(en) dragen (Mat 21: 18 e.v. / 33 e.v.); geen woorden maar daden (Mat 21: 28-32 e.v.). En wanneer (in Mat 22:35-40) een schriftgeleerde komt vragen wat **het grootste gebod** is, luidt het antwoord: ‘Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. <sup>38</sup>Dat is het grootste en eerste gebod. <sup>39</sup>Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf. <sup>40</sup>Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat.’ Liefde is het kerngebod!

Dit vind je inderdaad ook terug in de Torah die, volgens Jezus, niet was afgeschaft maar ‘weer vol gemaakt’ in de Bergrede en door zijn voorbeeld: zie Deuteronomium 6:5 en Leviticus 19:18.

- **Matteüs 25**: In een oordeelsscène wordt duidelijk wie waarlijk een discipel is: *“Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.” ... “Jullie zijn door mijn Vader gezegend, kom en neem deel aan het koninkrijk.”*



- **Het evangelie van Johannes**

In het Johannesevangelie wordt het zo mogelijk nog duidelijker dat liefde het kerngebod is:



**Johannes 13:34-35**: *“Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. <sup>35</sup>Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.”*

**Joh 14:15** *“Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden.”*

**Joh 14:21** *“<sup>21</sup>Wie mijn geboden kent en zich eraan houdt, heeft mij lief. Wie mij liefheeft zal de liefde van mijn Vader en mij ontvangen, en ik zal mij aan hem bekendmaken”*

**Joh 15:9-12**: *“Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde: <sup>10</sup>je blijft in mijn liefde als je je aan mijn geboden houdt, zoals ik me ook aan de geboden van mijn Vader gehouden heb en in zijn liefde blijf. <sup>11</sup>Dit zeg ik tegen jullie om je mijn vreugde te geven, dan zal je vreugde volkomen zijn. <sup>12</sup>Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad..”* Onmiddellijk hiervoor (v. 1-8) heeft Jezus het uitgebreid over ‘vrucht dragen’. Dit gedeelte eindigt zo: *“De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vrucht dragen en mijn leerlingen zijn.”*

## Wat is het niet?

Matteüs 23 is ook bijzonder verhelderend. Daar kunnen we lezen wat discipelschap niet is, wat het best vermeden kan worden. Tot achtmaal toe zucht Jezus “wee u!”, gericht aan de schriftgeleerden en Farizeeën, die erop uit waren om leerlingen te maken (zie vers 15). “Wee u!”, is geen vervloeking, maar een klacht die aangeeft hoe jammer iets is. Wat zo godgeklagd is:

- geestelijke leiders die zich ‘de stoel van Mozes’ toe-eigenen (dit is het leergezag) (v. 2)
- mooie vrome praat zonder consequente daden (v. 3)
- allerlei voorschriften die worden opgelegd als een zware last (v. 4)
- uiterlijke tekenen die belangrijke zijn dan het dagelijkse leven (v. 5)
- leiders die erop staan ‘rabbi’ of ‘leraar’ genoemd te worden (v. 7-11) in plaats van gewoon dienstbaar te zijn
- scrupuleus tienden betalen, maar het belangrijkste verwaarlozen: recht, barmhartigheid, trouw (CHESED - fundamentele en praktische goedheid) (v. 23)
- ritualisme (allerlei reinheidsvoorschriften) (v. 25-27)
- verafgoding van geschiedenis en traditie (v. 29)



## De wet is niet afgeschaft, maar vervuld (weer 'vol gemaakt')

In zijn bergleer gaf Jezus heel duidelijk aan dat hij de Torah niet kwam afschaffen, maar weer 'vol maken'. Wat verandert er dan?

### Van uiterlijk naar innerlijk

- Niet alleen "pleeg geen moord" → ook geen slechte gedachten, geen haat... wel liefde
- Niet alleen "pleeg geen overspel" → ook geen begeerte

De norm verschuift naar **intentie en hart**.

### Hiërarchie aanbrengen

Niet alle geboden wegen even zwaar. In kerkelijk godsdienst hoor je vaak "zonde, hoe klein ook, is zonde en dus..."

- Liefde tot God en naaste is de hoogste norm
- Barmhartigheid is belangrijker dan ritueel (denk bijv. aan de vele discussies m.b.t. de sabbatregels: de sabbat is geen dag van taboes, maar om goed te doen).

### Radicalisering van liefde (RADIX = 'wortel' => terug naar de oorspronkelijke kern)

- Liefde, zelfs voor vijanden (gaat verder dan Torah)
- Onvoorwaardelijke vergeving

### Relativering van de rituele wet

- Reinheidswetten
- Voedselregels (duidelijker uitgewerkt later in Handelingen van de Apostelen)
- Allerlei sabbatsvoorschriften
- Zelfs de tempel is niet het allerbelangrijkste



### **Tot slot dit:**

Waar de Torah zegt "dit zijn de geboden", zegt Jezus: "Volg Mij".

Zijn interpretatie, zijn voorbeeld, zijn begeestering inspireren en worden normatief.